

**UNIVERSITAT
JAUME I****Graduat Universitari
Senior**Universitat per a Majors
Vicerectorat d'Estudis i Docència**ASSIGNATURA: LA CULTURA DE CASTELLÓ I EL SEU MARC DE REFERÈNCIA**

Codi 3029 3r curs. Credits 2

Professor: José Juan Sidro Tirado.

Sessió 3^a.

2.- Referents de vida:

2A.- Personatges (II): 2A2. Intel·lectuals, Artistes, "Sabuts".

2- Referents de vida:**2A2.- Intel·lectuals, Artistes i "Sabuts"**

Juntament amb els personatges esmentats abans, han ajudat a construir una identitat castellanera, tot un seguit de personatges que apareixen de tant en tant en la successió dels anys, per orgull del poble i a la major glòria de la ciutat.

Homes i dones singulars, en certa manera irrepitibles, que van brillar, la major part de les vegades, sense proposar-s'ho, en el cultiu de les ciències, les lletres, les arts, en el món dels sabers o de la política, al servei dels altres i, per descomptat, han afegit llustre a la comunitat de la qual van formar part, i quedaran sempre en la memòria col·lectiva de la ciutat.

Sent del tot impossible i impensable nomenar i ressenyar totes les figures que al llarg de la història amb contribuït a conformar i sedimentar la cultura de Castelló, centrarem aquesta primera aproximació, considerant com a element discriminatiu el fet d'incloure només aquells que han assolit la categoria de fills predilectes o adoptius de la ciutat.

El títol de fill predilecte o fill adoptiu és la màxima distinció honorífica que atorga un municipi. L'atorgament d'aquest títol acostuma a ser molt restrictiu. Fill predilecte: s'atorga a un veí nascut a la població; fill adoptiu: s'atorga, en tot cas, a un veí o altra persona que no hi haja nascut al poble, independentment de si hi viu o no.

Predilectes (*Segons any de nomenament*)

Leandro Alloza Agut (1882) – Enginyer

Enginyer. Naix a Castelló el 26 de febrer de 1837. Estudia a Madrid a l'Escola d'Enginyers de Camins. Als 24 anys obté les oposicions a Obres Públiques i retorna a Castelló com a enginyer segon. Va ser ascendit deu anys després a Enginyer en Cap i és destinat a Terol, renunciant per poder seguir treballant en la província de Castelló, on acabarà sent Enginyer Cap Provincial.

Sota la seua signatura figuren els projectes d'execució de diversos Ponts de ferro que acullen la via d'Almansa, València, Castelló i Tarragona. També va efectuar el disseny del port de Vinaròs.

Al costat del polític Vicente Ruíz Vila, alcalde i president de la Diputació de Castelló, va iniciar el projecte de construcció del Port del Grau de Castelló.

Vicente Ruíz Vila (1882) – Advocat i polític

Naix a Castelló el 6 de març de 1826. Fou advocat i polític, diputat i senador a Corts. Va estudiar dret a la Universitat de València i es va doctorar a la Universitat de Madrid. Procurador síndic de Castelló, va formar part del sector més moderat del Partit Progressista, tinent d'alcalde, càrrec des del qual va proposar l'abolició de l'impost sobre els consums, raó per la qual va ser destituït. Va ser Conseller, Diputat i Diputat a Corts per Castelló.

De 1873 a 1874 va ser elegit alcalde de Castelló, alhora que es decantava per la monarquia. Va ser juntament amb l'enginyer Alloza un dels promotors del Port del Grau, president de la Lliga de Contribuents de Castelló i membre del Consell d'Administració de la sucursal del Banc d'Espanya a Castelló.

Va tenir la gran satisfacció personal de ser convidat en representació de la ciutat al casament del rei Alfons XII, sent testimoni de l'èxit aconseguit per la parella de ball de Castelló.

Fernando Gasset Lacasaña (1920) – Polític

Naix a Castelló el 1861. Fou un advocat i polític, diputat a les Corts Espanyoles durant la restauració borbònica i la Segona República. Va ser cap del Partit Republicà a Castelló, d'on va ser també alcalde en 1903, 1914-15 i 1917, i un dels polítics més importants de la província i membre de la maçoneria amb el nom simbòlic de "Velarde".

Va dirigir les manifestacions a Castelló per la proclamació de la República de 1930 però va perdre bona part del seu prestigi que tenia a la ciutat pel seu pragmatisme i per la seua negativa d'integrar-se en el Front Popular, coalició electoral entre partits que agrupava des de sectors de la classe mitjana demòcrata fins a les forces populars de partits d'esquerra i esquerra radicals en la dècada de 1930.

En esclatar la guerra civil espanyola va ser detingut i condemnat per les autoritats republicanes en considera que havia recolzat la rebel·lió. Va passar quatre mesos a la presó i va ser desposseït dels seus béns.

En sortir, va marxar a França. Va tornar a Espanya en 1938, per la zona del País Basc ja controlada pels revoltats, creient estar fora de perill. No obstant això va ser novament detingut, jutjat en un Consell de guerra i condemnat a sis anys de presó.

Gasset es va defensar argumentant que la majoria de membres del Partit Radical que eren de centredreta es trobaven en llibertat, però ell no. Va sortir amb arrest domiciliari i presó atenuada a la fi de 1939 per problemes de salut, i fou posat en llibertat en 1940. Va morir el 14 de juny de 1941. Va ser indultat, a petició de la família per Franco en 1952, onze anys després de morir.

Joan Baptista Adsuara Ramos (1950) – Escultor

Escultor, modelador i tallista, nascut el 1893, va treballar tant la fusta com el ferro i la pedra. Republicà convençut fou professor a l'Escola de Belles Arts de Madrid i membre de l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Fernando.

Autor d'escultura monumental i aplicada a l'arquitectura, obres d'imagineria i retrats. Premiat en diferents exposicions, practica un realisme robust i esquemàtic, a la recerca del ritme i de l'equilibri.

És autor, entre moltes altres obres, dels monuments al guitarrista Francesc Tàrrrega i al pintor Francesc Ribalta ubicats al passeig que la ciutat va dedicar a Ribalta, així com l'escultura d'en Perot de Granyana, coneguda popularment com "els bous", una de les peces més volgudes i estimades pels veïns, situada al bell mig del passeig de Lledó.

Destaquen també la imatge de la Dolorosa de la capella de la Sang o la Font dels Artistes, dedicada als pintors i escultors castellonencs Cristóbal Bou,

Camarón, Castell, Montoliu, Oliet, Puig Roda, Ribalta i Viciano, realitzada inicialment pel museu i instal·lada a la plaça de la Pescateria.

En el camp de la cultura popular i amb mires a la celebració del VIIé centenari de les festes fundacionals de 1952 va realitzar, per encàrrec de la Caixa d'Estalvis i Mont de Pietat de Castelló, una gaiata monumental, amb fusta noble i figures escultòriques dignes de la seua mà, amb una enorme quantitat de punts de llum que, encara ara, més de 60 anys després, aporta un assenyalat símbol a la processó nocturna de les gaiates en un anual homenatge recíproc de l'artista al poble i del poble a l'artista, que els castellonencs associem, a més a més, a l'estampa singular i costumista de "les xiquetes del meneo".

Podem contemplar un immens llegat de tota la seua obra al museu de la Diputació.

Joan Baptista Porcar Ripollés (1952)– Pintor

Nascut el 1899 va ser un pintor i escultor que va destacar com a animador cultural i al qual se li deu la troballa de les pintures rupestres del barranc de la Gasulla, a Ares del Maestrat.

Tot i haver mostrat una primera inclinació per l'escultura, va iniciar-se a la pintura de la mà del pintor castellonenc Vicent Castell, qui el va admetre al seu taller l'any 1905. Becat per la Diputació va continuar els seus estudis a l'Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València i a la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi de Barcelona.

Va ser el fundador de l'Agrupació Ribalta, formada per joves artistes i intel·lectuals amb l'objectiu de dinamitzar l'ambient cultural de la ciutat. Com a arqueòleg va descobrir l'any 1933, en companyia d'Eduard Codina i Gonçal C. Espresati, les pintures rupestres de la Gasulla.

Fou un actiu col·laborador de la Societat Castellonenca de Cultura, publicant al seu Butlletí una quarantena d'articles sobre arqueologia i pintures rupestres, realitzant també mitjançant la impartició de conferències, una important tasca de divulgació de l'art rupestre de les comarques interiors de la província.

Va exposar a Barcelona, Venècia, Oslo, Buenos Aires, París, València i Madrid. En aquesta darrera ciutat va obtenir l'any 1954 la primera medalla a l'Exposició Nacional de Belles Arts.

L'any 1932 va ser un dels signataris de les Normes de Castelló. Al final de la seua vida va escriure la seua autobiografia, amb el títol *Trencs, moradures i verducs*.

Hi ha obra de Porcar al Museu de Belles Arts de Castelló, sent l'autor de les pintures murals que adornen l'escala principal de l'ajuntament. L'obra de Porcar es caracteritza pel conreu d'un paisatgisme rural inicialment influït per l'obra de Sorolla, amb una evolució estilística al llarg de la seua carrera vers un major esquematisme i abstracció.

Bernat Artola Tomàs (1963) – Poeta

Va nèixer al carrer dels Cavallers de Castelló l'any 1904. Des d'infant va viure envoltat per un ambient d'amor i estima a la cultura; son pare, a banda de les arts plàstiques conreava la música com aficionat. Aviat, va destacar per la seua destresa en el dibuix, tenint l'oportunitat de gaudir de destacables professors, molt influents en l'ambient cultural de Castelló de les primeries del segle XX, com ara Eduard Julià Matínez, Salvador Guinot Vilar i Lluís Revest Corzo.

La passió pel dibuix i la pintura va ser anterior a la seua carrera literària, l'any 1914 va fundar en companyia de Joan Baptista Porcar "l'agrupació Ribalta", una associació de joves artistes. Aquestes activitats li van permetre establir lligams amb els més destacats representants de la cultura local, molts dels quals esdevindrien amb el pas del temps imprescindibles intel·lectuals de la important "generació" cultural castellanenca de preguerra, com ara Enric Soler i Godes o Vicent Sos Baynat.

A Barcelona, mentre estudiava arquitectura, va començar a escriure els primers poemes, obtenint els seus primers èxits, en guanyar la Viola d'Or als Jocs Florals de València i la Flor Natural dels Jocs Florals de Lo Rat Penat.

Amic d'Unamuno, retornat de Barcelona, va començar a dedicar-se de le a la creació literària portant una vida de "bon vivant", lliure de preocupacions econòmiques. Són anys d'una gran activitat, amb viatges a Barcelona, València, Madrid i Salamanca, en què va produir una gran quantitat d'obra en català i en castellà i en que també es va dedicar al disseny industrial, menester que Artola es prenia més com afició que com ofici.

Malgrat no agradar-li massa les manifestacions de caràcter col·lectiu, gaudir d'un aferrissat esperit d'independència i no estar massa interessat per la política, va participar en el segon Congrés Internacional d'escriptors per a Defensa de la Cultura, celebrat a València, formant part de la delegació valenciana junt amb Carles Salvador, Enric Navarro i Borrás, Adolf Pizcueta i Ricard Blasco.

En acabar la guerra va ser depurat i s'inicia aleshores un període marcat per les dificultats econòmiques, provocades pel no reconeixement pel nou govern del rang de professor i en part per la seua personalitat lliure i inconstant.

Molt implicat en la vida social de Castelló, com assidu membre de diverses tertúlies i com a organitzador d'esdeveniments de caràcter festiu, la seua obra pren dues vies divergents; per una part, es va dedicar a la poesia de caràcter popular (per exemple llibrets de gaiates i de falles) i, per l'altra, a la producció més introspectiva.

Així mateix, col·labora amb diversos diaris i manté la seua activitat "jocfloralista". L'any 1942 col·labora en l'estrena a Castelló de l'òpera La Filla del Rei Barbut, de Matilde Salvador. La compositora castellanenca musicaria també alguna de les seues poesies.

L'any 1952 desencantat de l'ambient provincià que percebia a Castelló i amb la necessitat de trobar una ocupació estable, es va traslladar primer a Barcelona i després a Madrid.

El 1956, un decret del Govern que reconeixia els professors "cursillistes" li fa albirar la possibilitat d'obtenir una plaça de professor i atényer una situació econòmica més estable. La desitjada plaça però, no va arribar abans de la seua mort la vesprada del 8 de maig de 1958 a causa d'una afecció cardíaca

Les mostres d'homenatge al poeta es van succeir a la seua ciutat on la Societat Castellonenca de Cultura li va dedicar un estudi al seu butlletí d'abril-juny de 1959. A València se li va retre homenatge pòstum a la Universitat i a Lo Rat Penat. El seu lema i ex-libris va ser sempre "Per damunt la mort, la vida".

Fernando Herrero Tejedor (1969) – Polític

Polític nascut el 1920 que va ser ministre Secretari General del Moviment Nacional en el penúltim govern de Franco. Fou Cap del servei de Justícia o Dret en la província de Castelló, nomenat, poc després, sotscap provincial del Movimiento a Castelló.

Sent governador d'Àvila, l'any 1955, va conèixer Adolfo Suarez, convertint-lo en el seu secretari personal. A l'any següent és nomenat governador civil de Logronyo i el 1961 Sotssecretari General del Moviment, accedint el 1975 a la Secretaria General, càrrec que exerceix fins a la seua mort, ocorreguda per un accident d'automòbil el 13 de juny de 1975, en la localitat segoviana de Villacastín.

La posició d'Herrero Tejedor va ser bastant peculiar dins del règim, ja que se li tenia per falangista amb clares connexions amb l'Opus Dei, corrents de pensament que se suposava enfrontades. Va ser considerat des de mitjans dels anys 60 com un polític amb futur per al període posterior a la mort de Franco i se'l suposava proper al llavors Príncep d'Espanya.

Va ser considerat sempre com el mentor polític de Suarez i és recordat com una persona amb un gran sentit de l'humor, continu somriure als llavis, que exercia el seu castellerisme allà on vivia, que mai va oblidar els seus orígens, on, malgrat viure a Madrid, retornava sempre que podia, sobretot en festes.

Miquel Peris i Segarra (1984) Poeta

<http://www.youtube.com/watch?v=Zh9HFrpHJgY>

Nascut el 1917 va ser el poeta castellonenc més prolífic de la segona meitat del segle XX.

Va començar a escriure a l'edat de quaranta-cinc anys, tot i que abans havia desenvolupat activitats com a animador cultural, com a membre de les missions pedagògiques que durant la Guerra Civil van portar el teatre i altres expressions culturals a les comarques septentrionals del País Valencià.

Es declarava admirador de Salvador Guinot i Bernat Artola i va destacar a nivell local des de l'inici de la seua carrera literària, inclinant-se per un estil de caràcter pairalista i sense abandonar el cànon estètic que Joan Fuster qualificaria de "pairalisme sentimental". No obstant això, en la dècada de 1970, va encetar una línia més intimista amb la producció dels poemaris que han estat considerats com el més reeixit de la seua trajectòria.

Va editar el primer llibre el 1967 (Aiguamoll i senill) i va arribar a publicar un total de 17 poemaris. Algunes de les seues obres van resultar premiades en diferents jocs florals.

Vicent Sos Baynat (1989) – Geòleg

Nascut l'any 1895 va ser un geòleg educat en un tarannà humanista i a la vegada científic. Va cursar la carrera de Ciències Naturals i ingressar el 1922 en el Museu Nacional de Ciències Naturals de Madrid, on va assolir la categoria de professor de geologia.

Va ocupar el càrrec de director de l'Institut Ribalda de Castelló i va formar part de la delegació espanyola en el Congrés Geològic Internacional, celebrat a Rússia, on va presentar un treball sobre la geologia de la nostra província.

En acabar la Guerra Civil espanyola, els components de la delegació van ser depurats i desposseïts dels seus càrrecs. Amb penes i treballs va poder continuar la seua formació a França, Anglaterra, i a la Universalitat de Cincinnati, als Estats Units, on va especialitzar-se en petrografia.

L'any 1967 se li va permetre reingressar com a catedràtic d'institut, amb la condició que es retirara immediatament sense dret a jubilació. Va iniciar un pleit fins que el Tribunal Suprem es va pronunciar a favor seu, permetent-li tornar a l'ensenyament durant tres anys i amb dret a jubilació.

Va publicar nombroses monografies i estudis sobre Villuercas, Montánchez, Sierra de San Cristobal, i en especial la seua mineralogia. Entre els seus estudis sempre ha estat present la geologia de Castelló.

Entre altres moltes distincions, el 18 de maig de 1992, va ser nomenat Doctor Honoris Causa per la Universitat Jaume I de Castelló.

Matilde Salvador Segarra (2003) – Compositora i Pintora

Va nàixer el 1918 i segons ella mateixa: "la condició de ser dona i haver nascut a Castelló, han marcat la meua vida i la meua obra. No es comprén la meua producció musical i pictòrica sense estos llaços".

Compositora, cantant, pintora, musicòloga, va destacar pel seu ferm Compromís amb la llengua i cultura valencianes.

Nascuda al si d'una família de tradició musical, als sis anys es va iniciar en la música, als quinze, va estrenar la seua primera composició per a cor a sis veus mixtes, als 18 va fer el seu primer concert a València. Eixe any el Consell Valencià de Cultura li va premiar les seues Tres cançons valencianes i obté el títol de Piano en el Conservatori de Música de València. En 1939 dóna a conèixer la seua música a Manuel de Falla, en 1943 es va casar amb el seu professor d'harmonia Vicente Asensio, continuant com a docent en el Conservatori Superior de Música de València, fins a la seua jubilació en 1989.

Va compondre nombroses obres de diferents gèneres. Va musicar infinitat de poemes de diferents autors (Joan Fuster, Bernat Artola...) És l'única dona que ha estrenat una òpera (Vinatea) en el teatre del Liceu de Barcelona l'any 1974.

La Marxa del Rei Barbut de 1940, obertura de la seua òpera prima La filla del Rei Barbut, va esdevenir en Marxa de la Ciutat de Castelló en 1987.

Una dona incansable va saber guanyar-se el respecte i el reconeixement de la classe intel·lectual en el panorama compositiu, en una època en què no resultava fàcil introduir obra pròpia i en valencià, en un repertori dominat pels treballs masculins. Una dona líder, valenta, prestigiosa, estimada i respectada. Un dels personatges "capitals de la cultura valenciana i , especialment, de la cultura musical castellanera".

Germà Colon i Domènech (2014) – Lingüista

Nascut l'any 1928 un dels lingüistes més importants per a la filologia romànica i la lexicologia catalana. És actualment catedràtic emèrit de la Universitat de Basilea.

Va estudiar filologia romànica a la Universitat de Barcelona amb filòlegs de la talla d'Antoni Badia i Margarit i Martí de Riquer, abans de llicenciar-se el 1951. Va doctorar-se l'any següent a la Universitat de Madrid, amb una tesi de dialectologia sobre la parla de Castelló. Colon és el primer filòleg valencià que ha pres la seua parla de Castelló com a punt de partida per als seus treballs, així com la documentació i els escriptors valencians de l'Edat Mitjana.

Considerat el primer romanista d'Espanya, els seus treballs sobre la caracterització del català com a llengua gal·loromànica i les interferències entre l'espanyol i el català són indispensables per a qualsevol humanista.

Desenvolupa la seua carrera acadèmica a la universitat de Basilea on va crear una escola hismística i catalanística. És un d'aquests lingüistes, rara avis, amb un gran coneixement i curiositat per la literatura.

“No hi ha res que defineixi tant l'home com la seva parla, res que l'afecti de manera tan profunda (...). A cap catalanoparlant li cedeixo una mica en passió per la meua llengua materna, però pocs em superaran en la meua admiració per l'esplèndida llengua espanyola. Així, m'he aproximat a les dues, a la seva historia mil·lenària i entrecreuada de rutes comuns o divergents, amb un afecte que la llunyaniageogràfica fa més intens i empara dels frecs de la quotidianitat”

Sempre reconforta i tranquil·litza saber que encara queda algú capaç de pensar amb rigor, equanimitat i amor provat, utilitzant raons filològiques, científiques, sobre dues llengües que conviuen en harmonia.

Ha donat la seua biblioteca personal (més de 20.000 volums) a la Universitat Jaume I de Castelló que, acull la Fundació que porta el seu nom, una institució de caràcter cultural que possibilita l'accés d'investigadors i estudiosos de la Filologia Romànica d'arreu del món als Fons bibliogràfics del doctor Colon.

Malgrat haver passat gran part de la seua vida fora de la seua terra, el professor Colon mai s'hi ha oblidat dels seus orígens, la qual cosa reflecteix ben clarament el tarannà humà i acadèmic de l'il·lustre catedràtic de la Universitat de Basilea.

Francesc Michavila Pitarch (2022) – Enginyer

Va naixer el 1948, enginyer de mines de professió va ser des del 1984 al 1990 director de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers de Mines de la Universitat Politècnica de Madrid. Després va ser el rector fundador de la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana, càrrec que va exercir des del 1991 fins al 1993.

Catedràtic de Matemàtica Aplicada de la Universitat Politècnica de Madrid i des de setembre del 2019 Professor Emèrit de la mateixa. Fundador i director de la Càtedra UNESCO de Gestió i Política Universitària fins al novembre del 2017, rector honorari de la Universitat Jaume I i director de la Càtedra INCREA (Innovació, Creativitat i Aprenentatge de la Universitat Jaume I) fins al 2018. Entre els anys 2018 i 2019 ha estat Conseller d'Educació en la representació permanent d'Espanya davant de l'OCDE, la Unesco i el Consell d'Europa.

Ha vinculat a la seua trajectòria personal i professional dues qüestions clau: la ciència i l'humanisme, desenvolupades en la contribució literària i laboral a través de diversos eixos: el pensament educatiu, centrat en l'educació activa i la transformació d'aquesta mitjançant les tecnologies; el seu ferm europeisme,

com el millor projecte de futur i prosperitat per a la ciutadania; o el seu compromís decidit amb el passat, present i futur del poble valencià.

En el marc de la commemoració del 771 aniversari de la ciutat el 9 de setembre passat, l'Ajuntament de Castelló de la Plana va nomenar-lo fill predilecte, en un acte que va celebrar-se al Teatre Principal.

Carlos Latre Ruíz (1979) - *Humorista*

Humorista, actor, presentador i imitador espanyol conegut per ser un dels millors imitadors d'Espanya.

Va començar a treballar com a locutor a Cadena SER, a 40 Principals i a Cadena Dial. A la televisió es va iniciar el 1999 a Xou com sou. Es va fer famós per les seves imitacions a Cròniques Marcianes.

Ha prestat la seva veu per a pel·lícules com Garfield, La increïble però certa història de la Caputxeta Vermella i El llibre de la selva 2.

El 2004 va guanyar el Micròfon d'Or de la Federació d'Associacions de Ràdio i Televisió. També ha col·laborat en altres programes com La tribu, L'escopeta nacional, La teva cara em sona, Quina nit, Senyores que..., Casa meva és la teva, Masterchef Celebrity o El joc dels anells,

Adoptius (segons any de nomenament)

José Clarà Piñol (1922) *Metge*

Nascut a Torreblanca el 1859, de família benestant, es va llicenciar com a metge el 1881. Immediatament va obrir clínica privada a Castelló. El gener de 1883 va ser nomenat cirurgià primer de l'Hospital Provincial de Castelló i poc després també metge forense, ofici que va exercir durant quinze anys. El 1897 va guanyar per oposició la plaça d'inspector provincial de sanitat.

Com a tal van destacar les seues actuacions en les epidèmies de còlera de 1885-1886, davant el brot meningític de Canet lo Roig, en 1914, i en ocasió de l'epidèmia de grip de 1918. En contacte amb el doctor Ferran, amb el qual va col·laborar en les campanyes de vacunació anticolèrica arran dels esmentats brots de 1885 i 1886, va desenvolupar a Castelló una gran activitat per a la prevenció de la ràbia, en la mateixa línia de treball que seguia el metge català al laboratori municipal antiràbic de Barcelona.

Al febrer de 1905, va ser nomenat acadèmic corresponent de la Reial Acadèmia de la Història. Va assessorar en el projecte de construcció del nou Hospital Provincial, inaugurat el 1907, una institució en la qual va desenvolupar gran part de la seua vida professional.

El 1919 el seu poble natal, Torreblanca, el va distingir amb el títol de fill predilecte. En 1922, a més de ser nomenat fill adoptiu de Castelló i president honorari del Col·legi de Metges, també va rebre la Creu de l'ordre Civil de Beneficència.

Lluís Revest Corzo (1963)– *Historiador*

<https://www.youtube.com/watch?v=Dkr04UiZ5dU>

Natural de València on va nàixer el 1892, va viure des de ben menut a Castelló pel trasllat del seu pare a la delegació d'hisenda. Va ser juntament amb "els sabuts" Àngel Sánchez Gozalbo, Gaetà Huguet Brevà, Joan Carbó Domènech i Salvador Guinot Vilar, un dels fundadors de la Societat Castellonenca de Cultura, una entitat activa a Castelló des del 1919, creada amb la intencionalitat de promoure els estudis històrics i filològics de Castelló i les comarques del nord del País Valencià.

Llicenciat en història va començar a interessar-se per la difusió de la llengua i cultures pròpies, començant a impartir classes de gramàtica valenciana al Casino dels Artesans.

En fundar-se "la Castellonenca", de la que va ser per molts anys secretari, va fer-se càrrec de l'estudi de les Cartes Pobles, a causa del seu coneixement de les llengües clàssiques.

La seua obra més lloada és "La llengua valenciana. Notes per al seu estudi i conreu", on demostra grans coneixements lingüístics, i que va ser una contribució fonamental per a l'acord que desembocà en la signatura de les Normes de Castelló, en fer un estudi profund de les tesis de Pompeu Fabra i proposar-ne les adaptacions escaients per a la varietat valenciana de la llengua catalana.

Va ocupar els càrrecs de bibliotecari de la Biblioteca Provincial de Castelló, arxiver municipal i, en morir Salvador Guinot, l'any 1944 va ser nomenat cronista de la ciutat.

Autor dels gojos de Lledó, escrits el 1916 i de gran bellesa i profunditat teològica al que, només un any després, un altre castellonenc, mossén Vicent Ripollés Pérez, canonge de la catedral de València, va ficar música. Gojos coneguts per tots i que comencen així:

"Del poble de Castelló / sigau llum i auxiliadora / de l'amor nostre, Senyora / Mare de Déu de Lledó".

Casimir Melià Tena (1989) – Enginyer i Escriptor

Natural d'Albocàsser on va nèixer el 1902, cursa ciències exactes a Madrid i s'especialitza en l'enginyeria nuclear a Barcelona. Desenvolupa la seua tasca com a enginyer de l'estat a la Prefectura d'Indústria a Terol i Castelló, realitzant diverses investigacions i estudis en camps com l'electricitat i l'energia nuclear, descobrint i patentant un model de gasogen per a automoció i que va ser emprat en autobusos, camions i cotxes.

A la mort de Carlos G. Espressati el 1970 es va fer càrrec de la presidència de la Societat Castellonenca de Cultura, etapa en què conreà l'escriptura amb gèneres com l'assaig i la narrativa, tant en castellà com en català.

La seua extensa bibliografia abasta llibres i articles sobre energia, indústria i economia dels pobles castellonencs, assajos de reflexió filosòfica i obres de creació literària amb narracions que tenen per tema personatges i ambients del món més proper a ell; al costat d'aquests treballs va desplegar una gran activitat de divulgació científica a través de columnes als diaris i conferències. Va morir a Castelló l'octubre de 1992.

Ricardo Garcia (2014) – Mossén

El pare Ricardo va nèixer a Forcall en 1930 i ha desenvolupat a la ciutat la seua tasca pastoral des dels anys 70 del segle passat. Una vida sencera dedicada per i per a les persones que menys tenen. Homes i dones que viuen al carrer, molts d'ells sense ni tan sols família, malalts o patint la xacra de la drogoaddicció. Persones que han trobat a Castelló, a l'Obra Social d'Integració al Marginat (OSIM) del pare Ricardo, una raó per lluitar, per somriure, per seguir endavant.

Per fer un Castelló més humà i solidari va crear la granja sunamita, capaç d'acollir a més de 50 persones sense sostre, va obrir una casa per acollir malalts de SIDA que no atenien en cap lloc, va dur a terme una campanya per albergar persones sense llar a cases particulars, va impulsar un menjador social, va construir una escola per escolaritzar nens gitanos, entre altres moltes iniciatives. Ricardo Garcia, mossén Ricardo ha sabut denunciar i obrir els ulls a la societat, exemple d'humilitat i treball abnegat.

L'Obra Social del Pare Ricardo és un exemple que perdurarà durant molts anys a Castelló. Amb la mateixa senzillesa i dedicació d'altres grans noms com Cardona Vives, Isabel Ferrer o el bisbe Climent, per citar alguns dels més coneguts i recordats.

I arribem al final. En aquesta segona sessió hem recordat i reviscut uns personatges que amb els seus somnis, les seues vivències i la incidència dels seus quefers diaris en aquesta ciutat, han marcat el significat de "ser de Castelló".

Cadascun ha aportat la seua saviesa, la seua cultura, el seu esperit i la seua passió per Castelló i els seus veïns.

Personatges en què tots, d'una manera o l'altra, ens reconeixem. Homes i dones grans, treballadors humils, figures amb projecció, persones de cultura, de bondat i de vida apassionada, que han propiciat amb entusiasme el fet cultural en Castelló.